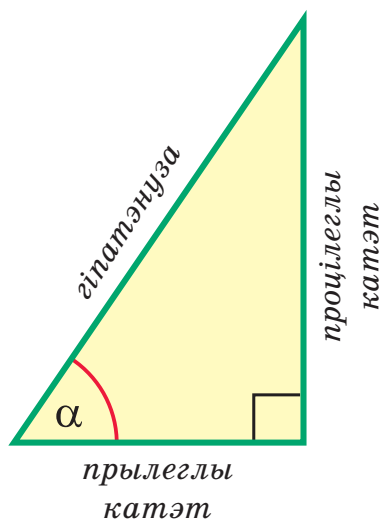

ТРЫГАНАМЕТРЫЯ

СІНУС   КОСІНУС   ТАНГЕНС   КАТАНГЕНС

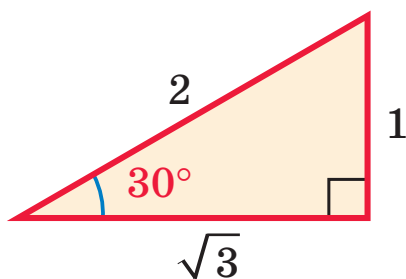

$$\sin \alpha = \frac{\text{процілеглы катэт}}{\text{гіпатэнуза}}$$

$$\cos \alpha = \frac{\text{прылеглы катэт}}{\text{гіпатэнуза}}$$

$$\text{tg } \alpha = \frac{\text{процілеглы катэт}}{\text{прылеглы катэт}}$$

$$\text{ctg } \alpha = \frac{\text{прылеглы катэт}}{\text{процілеглы катэт}}$$

$$\sin 30^\circ = \frac{1}{2}$$

$$\cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$$

$$\text{tg } 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{3}$$

$$\text{ctg } 30^\circ = \sqrt{3}$$

АСНОЎНАЯ ТРЫГАНАМЕТРЫЧНАЯ ТОЕСНАСЦЬ

$$\sin^2 \alpha + \cos^2 \alpha = 1$$

сярэдняе арыфметычнае

сярэдняе геаметрычнае

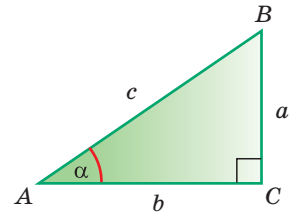
$$\frac{a+b}{2}$$

$$\sqrt{ab}$$

§ 1. Сінус, косінус, тангенс і катангенс вострага вугла

1. Азначэнні сінуса, косінуса, тангенса і катангенса вострага вугла

Няхай у прамавугольным трохвугольніку гіпатэнуза роўна c , адзін з вострых вуглоў роўны α , *процілеглы* гэтаму вуглу катэт роўны a , *прылеглы* катэт — b (рыс. 6). Адносіны катэтаў да гіпатэнузы $\frac{a}{c}$ і $\frac{b}{c}$, а таксама адносіны катэта да катэта $\frac{a}{b}$ і $\frac{b}{a}$ маюць спецыяльныя назвы: *сінус*, *косінус*, *тангенс* і *катангенс* вострага вугла — і адпаведна абазначаюцца: $\sin \alpha$, $\cos \alpha$, $\operatorname{tg} \alpha$, $\operatorname{ctg} \alpha$.

Рыс. 6

Азначэнне. **Сінусам** вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка называецца адносіна *процілеглага* катэта да гіпатэнузы:

$$\sin \alpha = \frac{a}{c}.$$

Косінусам вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка называецца адносіна *прылеглага* катэта да гіпатэнузы:

$$\cos \alpha = \frac{b}{c}.$$

Азначэнне. **Тангенсам** вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка называецца адносіна *процілеглага* катэта да *прылеглага*:

$$\operatorname{tg} \alpha = \frac{a}{b}.$$

Катангенсам вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка называецца адносіна *прылеглага* катэта да *процілеглага*:

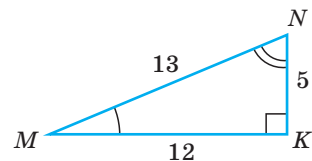
$$\operatorname{ctg} \alpha = \frac{b}{a}.$$

Прыклад. Вугал K у $\triangle MNK$ роўны 90° (рыс. 7).

Тады:

$$\sin M = \frac{5}{13}, \quad \cos M = \frac{12}{13},$$

$$\operatorname{tg} M = \frac{5}{12}, \quad \operatorname{ctg} M = \frac{12}{5}.$$

Рыс. 7

Для вугла N катэт MK — процiлеглы, а катэт NK — прылеглы (гл. рыс. 7, с. 11). Таму згодна з азначэннямі атрымліваем:

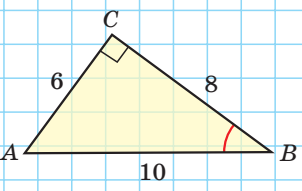
$$\sin N = \frac{MK}{MN} = \frac{12}{13}, \quad \cos N = \frac{NK}{MN} = \frac{5}{13}, \quad \operatorname{tg} N = \frac{MK}{NK} = \frac{12}{5}, \quad \operatorname{ctg} N = \frac{NK}{MK} = \frac{5}{12}.$$

Можна заўважыць, што сiнус вострага вугла α прамавугольнага трохвугольнiка i косiнус другога вострага вугла гэтага трохвугольнiка, якi змяшчае $90^\circ - \alpha$, роўныя, г. зн. $\cos(90^\circ - \alpha) = \sin \alpha$. Гэтак сама $\sin(90^\circ - \alpha) = \cos \alpha$, $\operatorname{tg}(90^\circ - \alpha) = \operatorname{ctg} \alpha$, $\operatorname{ctg}(90^\circ - \alpha) = \operatorname{tg} \alpha$. Напрыклад, $\sin 60^\circ = \cos 30^\circ$, $\operatorname{tg} 40^\circ = \operatorname{ctg} 50^\circ$.

А цяпер выканайце Тэст 1 i Тэст 2.

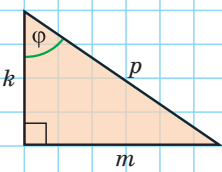
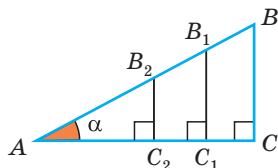
Тэст 1

а) $\sin B = \dots$
 б) $\cos B = \dots$
 в) $\operatorname{tg} B = \dots$
 г) $\operatorname{ctg} B = \dots$

Тэст 2

а) $\sin \varphi = \dots$
 б) $\cos \varphi = \dots$
 в) $\operatorname{tg} \varphi = \dots$
 г) $\operatorname{ctg} \varphi = \dots$

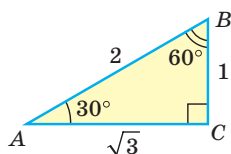
Рыс. 8

Значэнне сiнуса вострага вугла, а таксама косiнуса, тангенса i катангенса залежыць толькi ад велiчынi вугла i не залежыць ад памераў i размяшчэння прамавугольнага трохвугольнiка з дадзеным вострым вуглом. Гэта вынікае з таго, што прамавугольныя трохвугольнiкi з роўным вострым вуглом падобныя, а ў падобных трохвугольнiкаў адпаведныя стораны прапарцыянальныя. Так, у $\triangle ABC$ (рыс. 8) $\sin \alpha = \frac{BC}{AB} = \frac{B_1C_1}{AB_1} = \frac{B_2C_2}{AB_2}$.

2. Значэннi сiнуса, косiнуса, тангенса i катангенса вуглоў 30° , 45° , 60°

Разгледзiм прамавугольны трохвугольнiк ABC , у якога $\angle C = 90^\circ$, $\angle A = 30^\circ$, $BC = 1$ (рыс. 9). Паколькi катэт, якi ляжыць супраць вугла ў 30° , роўны палавiне гiпатэнузы, то $AB = 2$. Па тэарэме Пiфагора

$$AC = \sqrt{AB^2 - BC^2} = \sqrt{2^2 - 1^2} = \sqrt{3}. \text{ Тады:}$$

Рыс. 9

$$\sin 30^\circ = \frac{BC}{AB} = \frac{1}{2},$$

$$\cos 30^\circ = \frac{AC}{AB} = \frac{\sqrt{3}}{2},$$

$$\operatorname{tg} 30^\circ = \frac{BC}{AC} = \frac{1}{\sqrt{3}} = \frac{\sqrt{3}}{3},$$

$$\operatorname{ctg} 30^\circ = \frac{AC}{BC} = \frac{\sqrt{3}}{1} = \sqrt{3}.$$

Паколькі $\angle B = 90^\circ - \angle A = 60^\circ$ (гл. рыс. 9), то

$$\sin 60^\circ = \cos 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2},$$

$$\cos 60^\circ = \sin 30^\circ = \frac{1}{2},$$

$$\operatorname{tg} 60^\circ = \operatorname{ctg} 30^\circ = \sqrt{3},$$

$$\operatorname{ctg} 60^\circ = \operatorname{tg} 30^\circ = \frac{\sqrt{3}}{3}.$$

Разгледзім раўнабедраны прамавугольны трохвугольнік ABC , у якога $\angle A = 45^\circ$, $AC = BC = 1$ (рыс. 10). Па тэарэме Піфагора

$$AB = \sqrt{AC^2 + BC^2} = \sqrt{1^2 + 1^2} = \sqrt{2}.$$

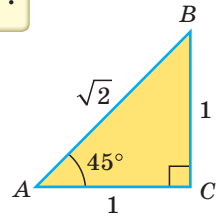
Тады:

$$\sin 45^\circ = \frac{BC}{AB} = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2},$$

$$\cos 45^\circ = \frac{AC}{AB} = \frac{1}{\sqrt{2}} = \frac{\sqrt{2}}{2},$$

$$\operatorname{tg} 45^\circ = \frac{BC}{AC} = 1,$$

$$\operatorname{ctg} 45^\circ = \frac{AC}{BC} = 1.$$

Рыс. 10

Складзём табліцу значэнняў сінусаў, косінусаў, тангенсаў і катангенсаў для вуглоў 30° , 45° і 60° .

	30°	45°	60°
sin	$\frac{1}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{\sqrt{3}}{2}$
cos	$\frac{\sqrt{3}}{2}$	$\frac{\sqrt{2}}{2}$	$\frac{1}{2}$
tg	$\frac{\sqrt{3}}{3}$	1	$\sqrt{3}$
ctg	$\sqrt{3}$	1	$\frac{\sqrt{3}}{3}$

3. Знаходжанне значэнняў трыганаметрычных функцый

Значэнні сінуса, косінуса, тангенса і катангенса дадзенага вугла можна прыбліжана знаходзіць пры дапамозе спецыяльных трыганаметрычных табліц* або калькулятара.

* Трыганаметрычныя табліцы знаходзяцца на с. 54.

Напрыклад, пры дапамозе калькулятара, камп'ютара або мабільнага тэлефона (смартфона) знаходзім: $\sin 45^\circ = 0,707106\dots$. Прыбліжанае значэнне трыганаметрычных функцый пры рашэнні задач будзем браць з акругленнем да чатырох знакаў пасля коскі: $\sin 45^\circ = 0,7071$.

Такім чынам, дакладнае значэнне $\sin 45^\circ$ роўна $\frac{\sqrt{2}}{2}$, а прыбліжанае — $0,7071$.

Табліцы і калькулятар таксама дазваляюць знаходзіць велічыню вострага вугла па значэнні сінуса, косінуса або тангенса. Напрыклад, знойдзем востры вугал, сінус якога роўны $0,4175$. Выбраўшы на камп'ютары від калькулятара «інжынерны», далей «градусы», трэба ўвесці паслядоўна $0,4175 + \text{Inv} + \text{sin}^{-1}$. На экране з'явіцца адказ: $24,676\dots$. Акруглім яго да дзясятых долей градуса і атрымаем $24,7^\circ$. Улічыўшы, што 1° змяшчае 60 вуглавых мінут, атрымаем: $0,7^\circ = 0,7 \cdot 60' = 42'$. Шуканы вугал, сінус якога $0,4175$, прыбліжана роўны $24^\circ 42'$.

А цяпер выканайце Тэст 3.

Тэст 3	
Якая роўнасць няправільная:	
а) $\sin 30^\circ = \frac{1}{2}$;	б) $\cos 60^\circ = \frac{1}{2}$;
в) $\text{tg } 45^\circ = 1$;	г) $\sin 45^\circ = \frac{\sqrt{3}}{2}$?

4*. Трыганаметрычныя функцыі вострага вугла

Сінус, косінус, тангенс і катангенс з'яўляюцца функцыямі вугла, паколькі кожнаму востраму вуглу x адпавядае адзінае значэнне сінуса, косінуса, тангенса і катангенса. Яны называюцца *трыганаметрычнымі функцыямі* і запісваюцца так: $y = \sin x$, $y = \cos x$, $y = \text{tg } x$, $y = \text{ctg } x$.

Паколькі ў прамавугольным трохвугольніку катэт меншы за гіпатэнузу, то для вострага вугла x справядліва: $0 < \sin x < 1$, $0 < \cos x < 1$. Значыць, **сінус і косінус вострага вугла дадатныя і меншыя за 1**. Тангенс і катангенс вострага вугла могуць прымаць любое дадатнае значэнне. Напрыклад, $\text{tg } 85^\circ \approx 11,4$.

Рыс. 11

З павелічэннем вострага вугла сінус і тангенс нарастаюць, а косінус і катангенс спадаюць (рыс. 11), г. зн. калі $\beta > \alpha$, то $\sin \beta > \sin \alpha$, $\text{tg } \beta > \text{tg } \alpha$, але $\cos \beta < \cos \alpha$, $\text{ctg } \beta < \text{ctg } \alpha$ (гл. с. 28, задачу 2*). Гэта гарантуе, што сінус (косінус, тангенс і катангенс) вострага вугла вызначаюць гэты вугал адназначна.

Мадэляванне

Ордэн на вяршыні манумента на плошчы Перамогі ў г. Мінску асвятляецца пражэктарам, які знаходзіцца на адлегласці 10 м ад цэнтра асновы. Вышыня манумента 38 м. Вызначце велічыню вугла, які прамень пражэктара ўтварае з паверхняй зямлі (з прамой, якая злучае пражэктар і аснову манумента).

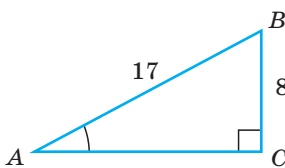

Заданні да § 1

РАШАЕМ РАЗАМ

ключавыя задачы

Задача 1. У прамавугольным трохвугольніку ABC , дзе $\angle C = 90^\circ$, катэт BC роўны 8 см, гіпатэнуза AB роўна 17 см. Знайсці косінус вугла A (рыс. 12).

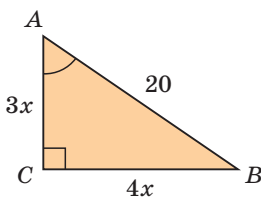

Рыс. 12

Рашэнне. Па тэарэме Піфагора знойдзем катэт AC :
 $AC = \sqrt{AB^2 - BC^2} = \sqrt{17^2 - 8^2} = 15$ (см). Косінус вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка роўны адносіне прылеглага катэта да гіпатэнузы. Тады
 $\cos A = \frac{AC}{AB} = \frac{15}{17}$.

Адказ: $\frac{15}{17}$.

Задача 2. Гіпатэнуза AB прамавугольнага трохвугольніка ABC роўна 20 см, $\operatorname{tg} A = \frac{4}{3}$ (рыс. 13). Знайсці плошчу трохвугольніка.

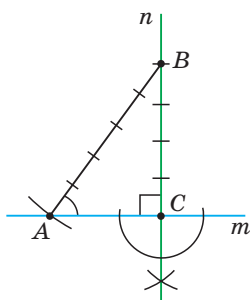

Рыс. 13

Рашэнне. Паколькі $\operatorname{tg} A = \frac{BC}{AC}$, то $\frac{BC}{AC} = \frac{4}{3}$. Абазначым $AC = 3x$ см, $BC = 4x$ см. Па тэарэме Піфагора $AC^2 + BC^2 = AB^2$, $(3x)^2 + (4x)^2 = 20^2$, $25x^2 = 400$, $x^2 = 16$, $x = 4$ ($x > 0$). Тады $AC = 3 \cdot 4 = 12$ (см), $BC = 4 \cdot 4 = 16$ (см), $S_{ABC} = \frac{AC \cdot BC}{2} = \frac{12 \cdot 16}{2} = 96$ (см²).

Адказ: 96 см².

Задача 3*. Пры дапамозе цыркуля і лінейкі пабудаваць вугал, сінус якога роўны $\frac{4}{5}$.

Рыс. 14

Рашэнне. Ідэя рашэння. Пабудуем прамавугольны трохвугольнік з катэтам, роўным 4 адзінкам, і гіпатэнузай, роўнай 5 адзінкам. Сінус вугла, процілеглага дадзенаму катэту, будзе роўны $\frac{4}{5}$.

Пабудова. 1) Будуем прамы вугал C (рыс. 14), для чаго праводзім адвольную прамую m , адзначаем на ёй пункт C і будуем прамую n , якая праходзіць праз пункт C перпендыкулярна прамой m (успомніце па рысунку алгарытм пабудовы).

2) На прамой n ад пункта C адкладваем паслядоўна чатыры роўныя адрэзкі. Атрымліваем адрэзак BC ,

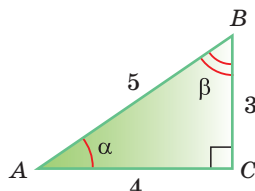
які змяшчае 4 адзінкі.

3) Будуем акружнасць з цэнтрам у пункце B радыусам, роўным пяці адзінкам. У перасячэнні гэтай акружнасці і прамой m атрымліваем пункт A . Вугал BAC — шуканы.

Доказ. З $\triangle ABC$ знаходзім $\sin \angle BAC = \frac{BC}{AB} = \frac{4}{5}$.

РАШАЕМ САМАСТОЙНА*

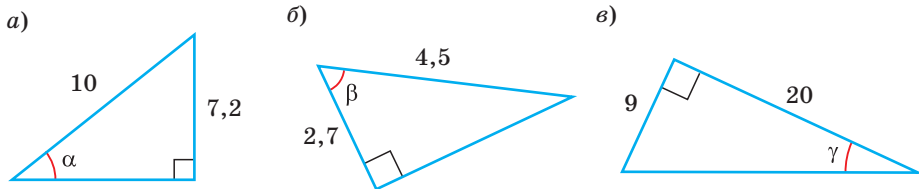
Рыс. 15

1. Па рысунку 15 знайдзіце:

- а) $\sin \alpha$;   б) $\cos \alpha$;   в) $\operatorname{tg} \alpha$;   г) $\operatorname{ctg} \alpha$;
 д) $\sin \beta$;   е) $\cos \beta$;   ж) $\operatorname{tg} \beta$;   з) $\operatorname{ctg} \beta$.

2. Выкарыстаўшы клеткі ў сшытку, пакажыце відарыс прамавугольнага трохвугольніка ABC з прамым вуглом C , такі, што $\operatorname{tg} A = \frac{4}{5}$. Вызначце на вока велічыню вугла A . Праверце сваё меркаванне пры дапамозе транспарціра.

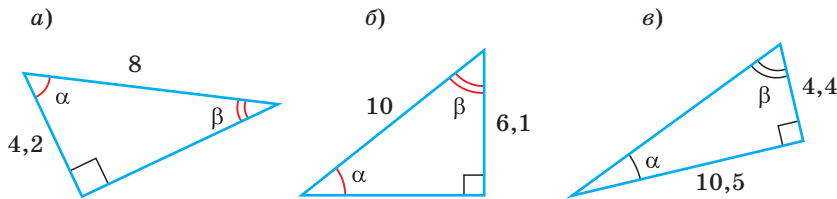
3. Па рысунках 16, а)–в) вылічыце адпаведна $\sin \alpha$, $\cos \beta$ і $\operatorname{tg} \gamma$.

Рыс. 16

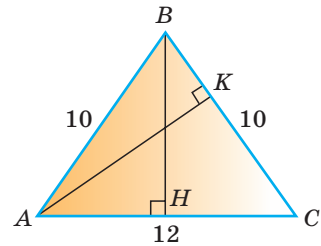
* Да кожнага параграфу ёсць рэзерв задач, змешчаны ў дапаможніку «Наглядная геаметрыя. 9 клас» В. У. Казакова.

4. У прамавугольным трохвугольнiку ABC гiпатэнуза AB роўна 25 см, катэт AC роўны 24 см. Знайдзiце:
- а) $\sin A$;   б) $\cos A$;   в) $\operatorname{tg} B$;
 г) $\operatorname{ctg} B$;   д) $\operatorname{tg} B \cdot \operatorname{ctg} B$;   е) $\sin^2 A + \cos^2 A$.
5. Пры дапамозе калькулятара або таблiц знайдзiце, акруглiўшы адказ да 0,0001:
- а) $\sin 5^\circ$;   б) $\sin 15^\circ$;   в) $\cos 40^\circ$;
 г) $\cos 72^\circ$;   д) $\operatorname{tg} 50^\circ$;   е) $\operatorname{tg} 85^\circ$.
6. Пры дапамозе калькулятара або таблiц знайдзiце, акруглiўшы адказ да 1° , велiчыню вострага вугла x , калi:
- а) $\sin x = 0,4226$;   б) $\cos x = 0,6820$;   в) $\operatorname{tg} x = 0,5774$.
7. Знайдзiце вострыя вуглы α i β трохвугольнiкаў на рысунках 17, а)–в), выкарыстаўшы трыганаметрычныя функцыi i калькулятар (таблiцы). Адказы акруглiце да 1° .

Рыс. 17

8. Дадзены раўнабедраны трохвугольнiк ABC (рыс. 18), $AB = BC = 10$ см, $AC = 12$ см, BH — вышыня. Вылiчыце:
- а) сiнус вугла A ;
 б) косiнус вугла C ;
 в) тангенс вугла CBH ;
 г) вышыню AK i сiнус вугла ABC .

Рыс. 18

9. Знайдзiце сiнус меншага вострага вугла памiж дыяганалю прамавугольнiка i яго стараной, калi перыметр прамавугольнiка роўны 34 см, а адна са старон — 12 см.
10. Запоўнiце пропускi ў роўнасцях, перапiсаўшы iх у сшытак:
- а) $\sin 60^\circ = \dots$;   б) $\operatorname{tg} 30^\circ = \dots$;
 в) $\sin \dots = \frac{1}{2}$;   г) $\cos \dots = \frac{\sqrt{3}}{2}$;
 д) $\sin 45^\circ = \dots$;   е) $\operatorname{ctg} \dots = \sqrt{3}$;
 ж) $\dots 45^\circ = 1$;   з) $\cos \dots = \frac{\sqrt{2}}{2}$.

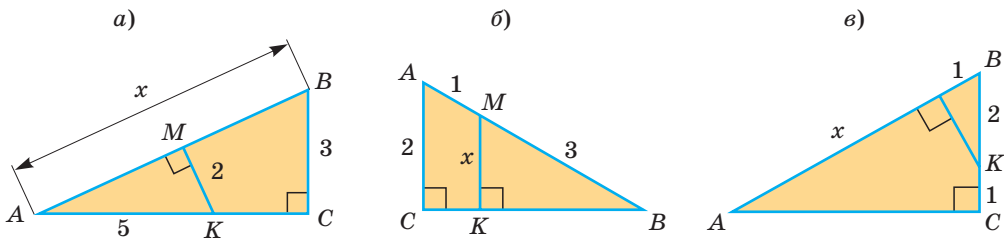

11. Вугал α — востры. Знайдзіце:

- а) вугал α , $\sin \alpha$ і $\operatorname{tg} \alpha$, калі $\cos \alpha = \frac{1}{2}$;
- б) вугал α , $\cos \alpha$ і $\operatorname{ctg} \alpha$, калі $\sin \alpha = \frac{\sqrt{2}}{2}$;
- в) вугал α , $\sin \alpha$ і $\operatorname{tg} \alpha$, калі $\operatorname{ctg} \alpha = \sqrt{3}$;
- г) вугал α , $\cos \alpha$ і $\operatorname{ctg} \alpha$, калі $\sin \alpha = 0,5$.

12. Знайдзіце косінус вострага вугла раўнабедранай трапецыі са старанамі, роўнымі 5 см, 11 см, 6 см, 6 см, і пазначце градусную меру гэтага вугла.

13. Па даных на рысунках 19, а)–в) знайдзіце даўжыню адрэзка x , выкарыстаўшы азначэнне сінуса або косінуса вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка.

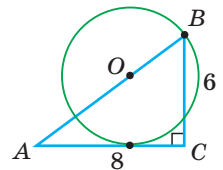

Рыс. 19

14. Аснова раўнабедранага трохвугольніка роўна 8 см, тангенс вугла пры аснове роўны 2. Знайдзіце плошчу трохвугольніка.

15. Тангенс вострага вугла прамавугольнага трохвугольніка роўны $\frac{2}{5}$, адзін з катэтаў на 6 см большы за другі. Знайдзіце плошчу трохвугольніка.

16. Акружнасць з цэнтрам O датыкаецца да катэта AC і праходзіць праз вяршыню B прамавугольнага трохвугольніка ABC з катэтамі $BC = 6$, $AC = 8$; пункт O ляжыць на гіпатэнузе AB (рыс. 20). Знайдзіце радыус гэтай акружнасці, выкарыстаўшы азначэнне сінуса вострага вугла.

Рыс. 20

ПАВЫШАНЫ ЎЗРОВЕНЬ

17*. Якія з наступных лікаў не могуць быць значэннямі сінуса вострага вугла: 2 ; $\frac{15}{17}$; $-\frac{1}{2}$; $\sqrt{2}$; $0,75$; $\sqrt{3} - 1$?

18*. Пры дапамозе цыркуля і лінейкі пабудуйце вугал α , калі вядома, што:

- а) $\sin \alpha = \frac{2}{3}$;
- б) $\cos \alpha = 0,6$.

19*. Дакажыце, што калi α i β — вострыя вуглы аднаго прамавугольнага трохвугольнiка, то:

- а) $\sin \alpha + \sin \beta < 2$;
б) $\sin \alpha + \sin \beta > 1$.

20*. а) Перыметр раўнабедранага трохвугольнiка роўны 64 см, косiнус вугла пры аснове роўны 0,6. Знайдзiце плошчу трохвугольнiка.

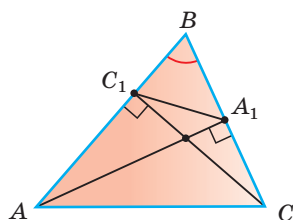
б) Аснова раўнабедранага трохвугольнiка роўна 10 см, сiнус процiлеглага аснове вострага вугла роўны $\frac{3}{5}$. Знайдзiце плошчу трохвугольнiка.

21*. У востравугольным трохвугольнiку ABC (рыс. 21) праведзены вышыні AA_1 i CC_1 , $\angle B = 60^\circ$, $A_1C_1 = 4$, $S_{A_1BC_1} = 9$.

а) Дакажыце, што трохвугольнiк A_1BC_1 падобны трохвугольнiку ABC з каэфiцыентам падобнасцi, роўным $\cos B$.

б) Знайдзiце даўжыню стараны AC .

в) Знайдзiце S_{ABC} .

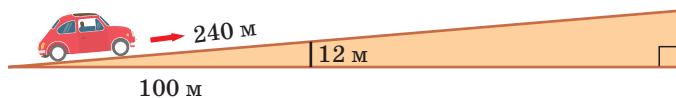
Рыс. 21

Рэальная геаметрыя

На рысунку 22 паказаны дарожны знак «Круты пад'ём 12%». Ён азначае, што праз кожныя 100 м, адлiчваемыя па гарызанталi, вышыня знаходжання пункта павялічваецца на 12 м.

Заданне 1. Вызначце велiчыню вугла пад'ёму пры такім знаку, выкарыстаўшы паняцце тангенса вугла.

Заданне 2. Вылічыце, выкарыстаўшы трыганаметрычныя функцыi, на якую вышыню адносна першапачатковага становiшча падымецца аўтамабiль, калi ён праедзе па дарозе 240 м угору. Праверце атрыманы вынiк, рашыўшы гэту задачу з выкарыстаннем падобнасцi трохвугольнiкаў.

Рыс. 22